

Fa més de 40 anys que la Sefa Ponsatí (la Bisbal d'Empordà) treballa al món del cinema d'animació. La seva trajectòria professional és llarga, singular i amb una particular intuïció per saber què podria agradar més als nens. Així va ser com va començar aquesta experiència que l'ha portat a programar les 23 Mostres de cinema d'animació de Girona des de l'any 1990, juntament amb la reconeguda campanya «Tallers de cinema a les escoles».

Sefa Ponsatí, *una vida de «cine»*

TAT PARÍS > TEXT I FOTOS

Amb altres persones va fundar Cinètic a la Bisbal (associació cultural dedicada a la difusió del cinema), que més tard va traslladar a Girona per motius logístics. També va ser cofundadora, amb Miquel Porter, de COCICA (Coordinadora Cinematogràfica de Catalunya) i després de Drac Màgic, a Barcelona (cooperativa audiovisual).

Ha format part de diversos jurats a Festivals de Cinema d'Animació Internacionals com el de Zlín (actual República Txeca), Moscou o l'Illa de la Reunió. I a casa nostra, a més d'exposicions al Mu-

seu del Cinema de Girona o del Joguet de Figueres, ha organitzat nombrosos actes, projeccions, homenatges, etc. a diverses localitats amb convidats d'excepció, com ara Tomàs Mallol, entre altres.

Tots els que hem tingut l'oportunitat de treballar o col·laborar amb la Sefa sabem com ha perseverat –amb honestat i generositat– perquè tot-hom conegués el millor del cinema clàssic d'animació, però no només mirant les projeccions, sinó ensenyant quins valors i poesia podem trobar en el llenguatge cinematogràfic.

Com a bona autodidacta, la Sefa diu de si mateixa: «No sóc ni cinèfila, ni ci-

neasta, ni pionera ni precursora; el que he fet és aplicar una fórmula composta amb ingredients procedents de grans persones relacionades amb el cinema».

—**Què li sembla si utilitzem llenguatge cinematogràfic i fem un *flashback* dels seus inicis?**

—L'any 1968 jo escrivia articles per a la revista *Imagen y Sonido*, i a l'any següent em varen demanar que anés al Festival de Gottwaldov (antic nom de l'actual ciutat de Zlín) per escriure un article sobre cinema infantil txec. Més endavant, l'any 1972, Miquel Porter m'animà a organitzar uns tallers de ci-

La gent pensa que l'animació és per a infants, però sempre arriba un moment en què els adults descobreixen que és més potent del que es pensaven

nema els dissabtes al matí a demanda d'una escola de Terrassa i, durant tres anys més, també en vaig fer a d'altres poblacions, entre les quals Girona. Fou també durant el 1972 quan vàrem fundar Drac Màgic, a Barcelona.

Però les meves «universitats» varen ser a Londres, a la Children Film Foundation. M'hi vaig presentar un bon dia: preguntava, m'interessava, observava, em regalaven catàlegs, a vegades també «queia» alguna pel·li de 8 mm., però el que feia més era «enrotllar-me» (la meva especialitat) i... apa, cap a *my room* a estudiar!

—Anem més cap aquí en el temps: l'any 1990 organitza la I Mostra de Cinema d'Animació Infantil.

—Sí, va ser un homenatge a Hermína Týrlová, realitzadora, animadora i maquetista de Txecoslovàquia. Vàrem projectar vuit curtmetratges en dos programes, un per a nens de 3 a 6 anys

i un altre per als de 6 a 8 anys. Els vàrem passar a Girona, la Bisbal, Palafrugell, Torroella, Figueres, Begur... amb un gran èxit de públic. Uns 6.500 nens i nenes varen veure pel·lícules com *Ferda, la formiga* (1942), *El bressol* (1950) o *El nus al mocador*, considerat un dels deu millors curts d'animació.

El record d'aquesta aventura-experiència ha quedat enregistrat en un vídeo que va fer Toni Martí mentre ens seguia per diferents poblacions, titulat *Hermína Týrlová a les comarques gironines*.

Més endavant vàrem voler completar aquests curts amb una exposició dels ninots i maquetes protagonistes, i amb Paco Aguilera vàrem anar a Zlín per conèixer personalment l'Hermína. Quan tornàvem carregats amb tot el material de l'exposició, ens van parar a la duana. Sortosament tots els agents van reconèixer els personatges de les pel·lícules i per uns moments van somriure recordant la seva infantesa!

—Amb aquesta experiència tan estimulant s'anima i comença a preparar la II Mostra. Però com s'ho fa per trobar tot aquest material?

—Les primeres pel·lícules de l'Hermína me les va proporcionar la historiadora cinematogràfica txeca Maria Benešová, que vaig conèixer al festival de Gottwaldov (Zlín) el 1968 i que vaig retrobar a finals dels noranta a Praga. Ella em va posar en contacte amb altres directors i animadors, festivals...

Gairebé la meitat del que sé ho dec a ella. Era tot «un pou de ciència», i va ser «la mestra» per a molts joves creadors. L'any 1991 la vaig convidar a Girona a fer una conferència a la Mercè.

Més endavant, en els *meetings* del CIFEJ (Centre Internacional du Film pour l'Enfance et la Jeunesse), i al Festival d'Animació d'Annecy vaig contactar amb més gent, però sobretot a París. Allà vaig conèixer Jacques Allan, distribuïdor i programador que em va

«Les meves «universitats» varen ser a Londres, a la Children Film Foundation»

fer descobrir l'animació que venia dels països nòrdics, sobretot de Finlàndia i Letònia, i de països asiàtics com l'Iran. També vaig descobrir els del Iemen i, ah!, els de Rússia.

—A poc a poc va coneixent no més curtmétratges d'arreu, sinó també les persones que els fan possibles: animadors, realitzadors, il·lustradors, directors...

—Sí, i va ser gràcies a haver conegut aquestes «patums», entre altres Rock Demers (director del cine club infantil de Mont-real), que la meua vocació cap al gènere d'animació es va fer més palesa i intensa per treballar-hi.

—A partir de l'èxit de la II Mostra i d'algunes activitats que realitzava en paral·lel, decidiu amb un grup d'amics i coneguts fer una associació cultural a la Bisbal dedicada a la difusió del cinema: Cinètic.

—Cinètic es va crear l'any 1992 amb la voluntat de veure i viure el cinema d'una altra manera, sobretot per part dels més joves, investigant i aprenent del llenguatge de les imatges. A més, volíem proporcionar d'altres opcions cinematogràfiques i d'una manera diferent a com s'estableixen les produccions a la TV i cinemes comercials. Per això l'any 1993 ens vàrem fer membres del CIFEJ i ASIFA (Associació Internacional Film Animació).

La meua idea era treballar i projectar curtmétratges, una proposta que Drac Màgic no va acceptar malgrat tenir tot el suport de l'Ajuntament de Girona. Això fou una raó més per crear Cinètic. Així doncs, animada per Lluís Maruny i Conxa Comas i amb el suport econòmic d'uns quants socis més, iniciem aquesta associació per treballar a les comarques gironines projectant cinema d'arreu del món a escoles i instituts. També participem amb entitats cultu-

ral i socials com el GRAMC de Girona, Palafrugell, o l'Escola d'Adults de Salt.

De manera que gràcies a aquests diners inicials dels socis vàrem poder comprar unes pel·lícules d'animació eslovaques que van ser el programa de la III Mostra.

—I ja posats a fer Mostres, amb el suport de Cinètic i l'Ajuntament de Girona engega la quarta, la cinquena... i es consolida definitivament el Cinema d'Animació a Girona. Què és el que l'atrau més del cinema d'animació?

—Aquest cinema beu de moltes fonts. És un món ampli que és art i cine a la vegada, i en el qual juga la plàstica, la música, el guió... En pocs minuts surten idees i conceptes molt genials!

—I per què curtmétratges?

—És el que més agrada als petits! I tant la valoració que n'han fet els mestres com la resposta dels nens m'han

Jacques Allan em va fer descobrir l'animació que venia dels països nòrdics, sobretot de Finlàndia i Letònia, i de països asiàtics com l'Iran

donat la raó. Tots aquests 23 anys de Mostres m'ho han confirmat una vegada i una altra. He pogut comprovar amb quina cara de sorpresa, relaxació i satisfacció surten cada vegada del cinema els petits espectadors. A més, hi ha hagut respostes verbals o dibuixos tan emotius per part dels nens, que els he enviat als realitzadors i n'han quedat ben parats!

—**I quina és, a grans trets, l'estructura d'una Mostra?**

—Doncs es fa en funció d'un autor (Týrlová), o d'un realitzador (Frédéric Back), o d'una productora (Animācijas Brigada de Letònia), o bé d'un país.

—**I l'èxit?**

—La primera etapa és la sensibilització amb la qualitat de les pel·lícules. Saber que els nens en parlen a casa, a l'escola... La segona és la conscienciació del fet cinematogràfic. La tercera, els milers de nens que hi han passat. Fèiem a cada Mostra de 10 a 12 projeccions als cinemes de Girona.

Els programes escolars eren proposats primer al Servei d'Educació dels Ajuntaments i ells es posaven en contacte amb les escoles. A més, assumien una part de l'organització i també subvencionaven una part o la totalitat del cost. Actualment, a Girona ho fa el servei pedagògic del Museu del Cinema.

—**A partir de les Mostres, Girona ha pogut gaudir de la presència d'alguns dels animadors més reconeguts**

—L'avantatge és que amb molts d'ells ja ens coneixíem d'altres festivals – amb alguns som amics– i van acceptar de bon grat la meva invitació.

Primer va venir Maria Benešová, historiadora cinematogràfica i biògrafa d'Hermína Týrlová. Després vaig convidar Animācijas Brigada (Riga, Letònia), que van fer un taller per a mestres al Museu del Cinema durant el 1997, els belgues Gerald Frydman i Claude Lambert, i també Michel Ocelot (director francès), que va presentar les seves pel·lícules al Truffaut amb un gran èxit de públic i crítica.

—**Quin format tenien les pel·lícules?**

—Normalment eren de 35 mm. Excepcionalment un any vàrem projectar les pel·lícules del canadenc Frédéric Back en Betacam SP i les del japonès Yamamura en 16 mm. Actualment es fan servir DVD d'alta qualitat (còpia del digital).

L'avantatge d'avui dia és que les cintes no s'espantaven com passava abans. M'havia trobat, quan projectàvem curts a l'Albéniz amb en Josep o en Jacinto, que si hi havia algun problema havia de pujar 81 esglaons fins a la cabina. Quan hi arribava esbufegant el curt ja s'havia acabat!

Ah! M'agradaria també comentar que actualment les pel·lícules de la majoria de les Mostres estan dipositades a la Filmoteca de Barcelona.

—**Tinc entès que la Generalitat va donar un premi a Cinètic.**

—Sí, va ser l'any 1993. Jo estava fent un taller a un col·legi de Girona quan em varen trucar de la Filmoteca per comunicar-me que al vespre ens donaven el premi. Em vaig empolainar com vaig poder i cap a Barna falta gent!

—**Amb l'animació, com en altres disciplines, sabem que hi ha tantes maneres d'explicar com autors que expliquen; quins són els curts que troba més interessants, per la**

Cinètic es va crear l'any 1992 amb la voluntat de veure i viure el cinema d'una altra manera, investigant i aprenent el llenguatge de les imatges

temàtica, tècnica, valors ètics, guió, personatges... Podria anomenar-ne alguns?

—A mi m'agraden tots! No et puc dir quina pel·lícula és la meua preferida. El cinema iranià és boníssim perquè explica moltes coses, però tampoc no puc oblidar la meua passió pel cinema txec. Els mestres russos són interessantíssims, així com l'humor intel·ligent dels letons, finlandesos, etc. També sento gran admiració pel cinema canadenc, sense oblidar el del japonès Koji Yamamura, d'una gran originalitat i sensibilitat.

—Vostè i Cinètic, Cinètic i vostè, han estat a tots els festivals internacionals de cinema d'animació des del de Gijón, l'any 1960, fins a Poznań. I a l'Animac de Lleida?

—No m'hi han convidat mai! Però ara que parlem de festivals, penso com seria si el cost econòmic que suposa l'organització de només un es pogués destinar a recursos per a les Escoles de Cinema o a passar bones projeccions. Els festivals només fan que copiar el que fan els altres i s'aprofiten de la seva feina. Busquen amb subvencions pel·lícules premiades (que no vol dir que siguin les millors!) i per descomptat no tenen cap mena de continuïtat per fer un bon pòsit.

—Darrerament comença a pensar a «jubilar-se». Pràcticament ja ho ha fet de Cinètic i li agradaria que algú ho continués, algú que sentís la seva mateixa emoció i fascinació per aquest món.

—I tant! Jo he fet i faig aquesta feina perquè m'apassiona i m'agradaria que el o els que em rellevessin poguessin gaudir-la amb la mateixa intensitat que ho he fet jo, i no només com a organitzadora.

Fixi's que encara ara, que només sóc programadora, el primer dia de la Mostra tinc un cert nerviosisme per veure si l'hauré encertat, i l'últim dia em sento feliç veient les cares dels nens quan surten del cinema. És que aquests curts són com petites obres d'art!

Però el que més m'agradaria és que, quan es faci publicitat o es parli de l'objectiu de l'educació cinematogràfica, no es facin servir frases lapidàries.

Jo crec que el cinema ha d'agradar i divertir, però no només això: si a més ens pot educar... El que cal és que amb el cinema els nens aprenguin a seleccionar i adquirir coneixements i actituds crítiques.

—Algun tema pendent?

—Acabar la pel·li *El Zoo d'en Pitus* en cinema d'animació. I que els perso-

natges els faci amb plastilina en Marc Roca de Palamós. Ja estem?

—Doncs em sembla que sí...

—Una última cosa: tot i que en Mallol sempre deia que la memòria li fallava, a mi sí que em falla! Per a mi fer aquesta entrevista ha estat com fer endreça: no saps què has de guardar o què has de llençar. Què val més oblidar o què val més recordar?

Tat Paris
és professora.

Durant aquests 23 anys de Mostres he pogut comprovar amb quina cara de sorpresa, relaxació i satisfacció surten del cinema els petits espectadors